

Undersøgelse af revisors evne til at vurdere virksomhedernes fortsatte drift

Hovedkonklusioner

- Otte ud af 10 konkursramte virksomheder (79 pct.) gik konkurs mere end ét år efter balancedatoen, og altså efter den periode, som revisor forventes at kunne vurdere virksomhedens mulighed for overlevelse.
- Hver femte konkursramte virksomhed i analysen (21 pct.) gik konkurs inden for en periode på ét år efter balancedatoen.
- Blandt de 21 pct., som gik konkurs inden for ét år, havde revisor i næsten to tredjedele af konkurserne (64 pct.) enten taget et forbehold eller givet supplerende oplysning vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften – også kaldet going concern.
- I tre ud af fire konkurser (74 pct.) havde revisor enten givet et forbehold eller supplerende oplysninger om virksomhedens evne til at fortsætte driften eller andre forhold.
- Blandt konkursramte virksomheder er der næsten tre gange så mange supplerende oplysninger om ulovlige kapitalejrlån som blandt et tilfældigt udvalg af aktive virksomheder.
- Den værdi, som revisor tilføjer, består dels i, at revisor gør regnskabsbrugerne opmærksom på faresignaler i årsregnskabet, f.eks. vedrørende going concern, dels i, at ledelsen også bliver opmærksom på eventuelle udfordringer og får hjælp til at undgå en konkurs med tab af arbejdspladser og værdier til følge. For virksomheder, der har fravalgt revisor, får regnskabsbrugerne og ledelsen ikke denne hjælp.

K / KONTAKT

Anders Lau
FSR – danske revisorer
mail: ala@fsr.dk
tlf.: 41 93 31 47

Anders Bisgaard
Beierholm
mail: abi@beierholm.dk
tlf.: 96 34 78 10

Jesper Seehausen
Beierholm
mail: jse@beierholm.dk
tlf.: 96 34 78 84

Om undersøgelsen

Undersøgelsen blev gennemført i perioden oktober 2015 frem til juni 2016. Undersøgelsens formål er at undersøge revisors evne til at vurdere virksomhedernes fortsatte drift baseret på forhold, der eksisterede eller med rimelighed kunne forudses på erklærings-tidspunktet - også kaldet going concern, på baggrund af en stikprøve af det senest aflagte årsregnskab fra i alt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014.

Undersøgelsen tæller også to kontrolgrupper, der hver især omfatter årsregnskaber fra 250 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber. Kontrolgruppe 1 omfatter 250 tilfældigt udvalgte selskaber, der var aktive i 2014. Kontrolgruppe 2 (også kaldet Delphi-kontrolgruppen) omfatter også 250 selskaber, der var aktive i 2014, men selskaber i denne kontrolgruppe er udvalgt således, at de på en lang række parametre "matcher" de selskaber, der indgår i stikprøven af konkursramte selskaber – bortset fra, at selskaberne altså ikke er gået konkurs. Denne "matchning" er sket på baggrund af Experians såkaldte Delphi-score.

Data fra de to kontrolgrupper blev medtaget for at undersøge, om revisorer oftere tager forbehold eller giver supplerende oplysninger i konkursramte virksomheders årsregnskaber i forhold til "almindelige" virksomheder samt i virksomheder, som ikke er gået konkurs, men har dårlige nøgletal, lav kredit rating osv. I undersøgelsen sammenlignes ydermere med en tilsvarende undersøgelse fra 2012 for at afklare, om der er sket en udvikling i revisorernes anmærkninger over tid¹.

¹ Going Concern – Revisors evne til at vurdere virksomhedens fortsatte drift, 2012 Undersøgelse gennemført af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Indledning

I 2014 gik over 4.000 danske virksomheder konkurs. Som en konsekvens heraf gik flere end 10.000 job tabt². Selvom der har været betydeligt færre konkurser i 2014 sammenlignet med tidligere år, er der fortsat mange virksomheder, som er pressede på økonomien og truet af konkurs. Når en virksomhed går konkurs, er det ikke kun virksomheden selv, der lider et økonomisk tab. Ofte er der eksterne kreditorer, investorer, samhandelspartnere og SKAT, der også lider økonomiske tab i forbindelse med konkursen.

En konkurs kommer sjældent ud af det blå. Ofte vil virksomheden have haft økonomiske problemer i en kortere eller længere periode forinden. Det kan fx være problemer med underskud, angrebet egenkapital eller manglende likviditet. Disse problemer vil, hvis de er anført korrekt, være synlige i årsregnskabet. Når virksomheden aflægger årsregnskab, er det ledelsens opgave at vurdere, hvorvidt virksomheden er i stand til at fortsætte driften ét år frem efter balancedatoen – også kaldet going concern. Når revisor dernæst gennemgår årsregnskabet, er det revisors opgave, på baggrund af ledelsens vurdering, at forholde sig til, hvorvidt virksomheden er i stand til at fortsætte driften yderligere ét år efter balancedatoen. Der er tale om et øjebliksbillede, hvor revisor inddrager alle kendte og forudsigelige forhold på erklæringstidspunktet. For virksomheder, der har fravalgt revisor, sker der ikke en sådan kontrol.

Revisors evne til at vurdere, om virksomheden kan fortsætte driften ét år frem, har således stor betydning for virksomhedens kreditorer, investorer, myndigheder og andre, der har økonomiske interesser på spil. I denne analyse har vi derfor fundet det relevant at undersøge, i hvilket omfang revisorerne har formået at forudsige konkurser i en stikprøve på 500 af de i alt 4.000 virksomheder, der gik konkurs i 2014.

Revisors erklæringer

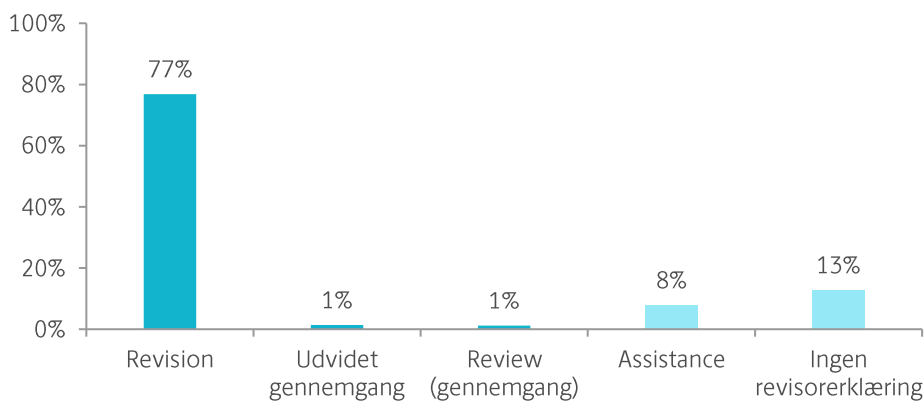
Kravene til revisor om at erklære sig om en eventuel usikkerhed om virksomhedens fortsatte drift afhænger af, hvilken erklæring revisor har givet på årsregnskabet. Således er det kun, når revisor udfører revision, foretager udvidet gennemgang eller review, at revisor erklærer sig om en eventuel usikkerhed om fortsat drift. I figur 1 er fordelingen af de forskellige erklæringsydelse i stikprøven opgjort³. Som det fremgår af figuren, er det kun i 79 pct. (svarende til 394 årsregnskaber) af de 500 årsregnskaber, at revisor har kunnet erklære sig om en eventuel usikkerhed om virksomhedernes fortsatte drift. I de resterende 21 pct. (svarende til 202 årsregnskaber), som enten ingen revisorerklæring har, eller som alene har modtaget assistance, har revisor ikke erklæret sig om fortsat drift. Da nærværende analyse søger at undersøge, i hvilket omfang revisorer har evnet at forudsige konkurser, har vi således valgt kun at fokusere på de 394 årsregnskaber, hvor revisor har kunnet erklære sig om en eventuel usikkerhed om fortsat drift.

² Kilde: E-statistik og FSR – danske revisorer, 2015.

³ Af stikprøven på de 500 årsregnskaber er fire årsregnskaber blevet frasorteret, da de var aflagt som likvidationsregnskab.

I den resterende del af analysen er det således de 394 årsregnskaber, der er taget udgangspunkt i, når vi opgør de forskellige procentvise fordelinger i forhold til forbehold og supplerende oplysninger på årsregnskabet.

Figur 1
Fordelingen af erklæringsydelser

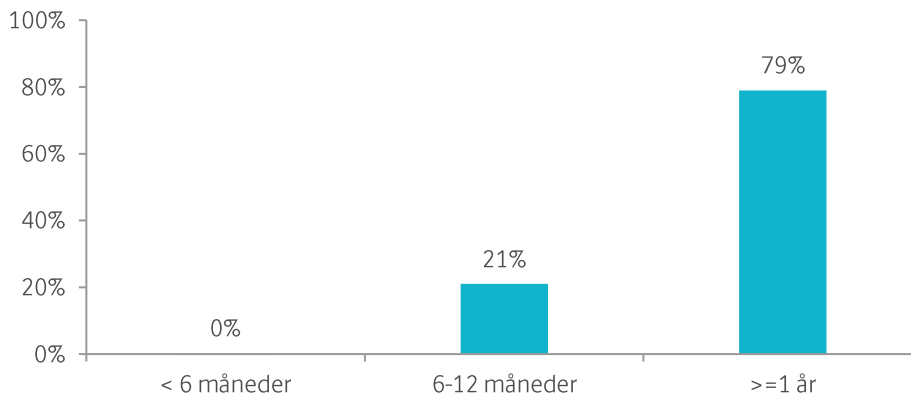
Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Fire ud af fem konkurser indtræffer ét år efter balancedatoen

Som det fremgår af figur 2, er langt hovedparten (79 pct.) af alle konkurserne i stikprøven indtruffet ét år efter balancedatoen, som er den dato, som ledelsen og revisor skal anlægge deres vurdering af virksomhedens fortsatte drift efter. Konkret betyder det, at det kun er en mindre andel af de konkursramte virksomheder (21 pct.), hvor ledelsen og evt. revisor kan have anlagt et forkert skøn vedrørende virksomhedens evne til at fortsætte driften yderligere et år⁴.

⁴ Se evt. afsnittet 'Ledelsens ansvar'.

Figur 2
Fordeling af konkurser efter balancedato

Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Som det fremgår af figur 1, er der ingen konkurser i de første seks måneder efter balancedatoen, hvilket naturligt hænger sammen med, at årsrapporten skal udarbejdes og indsendes senest fem måneder efter balancedatoen. Langt hovedparten af de konkursramte virksomheder går først konkurs mere end ét år efter balancedatoen.

Forbehold og supplerende oplysninger om fortsat drift

Revisor skal altid oplyse, hvis revisor vurderer, at der er usikkerhed om virksomhedens fortsatte drift. Revisor skal tage et forbehold, hvis revisor er uenig med ledelsen i forudsætningen om fortsat drift, eller hvis usikkerhed omkring forudsætningen for fortsat drift ikke er tilstrækkeligt beskrevet i årsregnskabet. Revisor skal give supplerende oplysninger, hvis revisor er enig med ledelsen i forudsætningen om fortsat drift, men ønsker at påpege usikkerheder, som regnskabsbrugerne skal være opmærksomme på, og henvise til de dele i årsregnskabet, hvor denne usikkerhed er beskrevet (se eksempler på forhold, der kan rejse tvivl om, hvorvidt virksomheden kan fortsætte driften, i faktaboksen på side 6).

Som det fremgår af figur 3, havde næsten to ud af tre (64 pct.) af de virksomheder, der gik konkurs *inden for* ét år efter balancedatoen, enten et forbehold eller supplerende oplysninger om fortsat drift i erklæringen på årsregnskabet. Yderligere havde næsten halvdelen (48 pct.) af de virksomheder, der gik konkurs *mere end ét år* efter balancedatoen, enten et forbehold eller supplerende oplysninger om fortsat drift i erklæringen på årsregnskabet.

Sammenligner vi med stikprøven fra undersøgelsen i 2012, er der 12 pct. flere virksomheder, der gik konkurs mere end ét år efter balancedatoen, der havde enten et forbehold eller supplerende oplysninger om fortsat drift i erklæringen på årsregnskabet. Andelen af virksomheder, der gik konkurs inden for ét år efter balancedatoen, og som havde enten et

forbehold eller supplerende oplysninger om fortsat drift i erklæringen på årsregnskabet, er ligeledes forøget fra 60 pct. i 2011 til 64 pct. i 2014.

F / FAKTA

Eksempler på forhold, der kan rejse tvivl om, hvorvidt virksomheden kan fortsætte driften (going concern)⁵

Økonomiske forhold

- **Negativ egenkapital eller negativ arbejdskapital**
- **Lån, der nærmer sig forfald uden realistisk udsigt til fornyelse eller indfrielse, eller for stor afhængighed af kortfristede lån til finansiering af anlægsaktiver**
- **Indikation af tilbagekaldelse af finansiel støtte fra långivere og andre kreditorer**
- **Negative pengestrømme fra driften vist i realiserede eller budgetterede opgørelser**
- **Negative økonomiske nøgletal**
- **Betydelige driftstab eller væsentlig forringelse af værdien af aktiver, der genererer pengestrømme**
- **Restancer med eller ophør af udbyttebetalinger**
- **Manglende evne til at betale kreditorer ved forfald**
- **Manglende evne til at overholde betingelser i låneaftaler**
- **Ændring fra kredit til betaling pr. efterkrav hos leverandører**
- **Manglende evne til at opnå finansiering af afgørende produktudvikling eller andre vigtige investeringer**

Driftsforhold

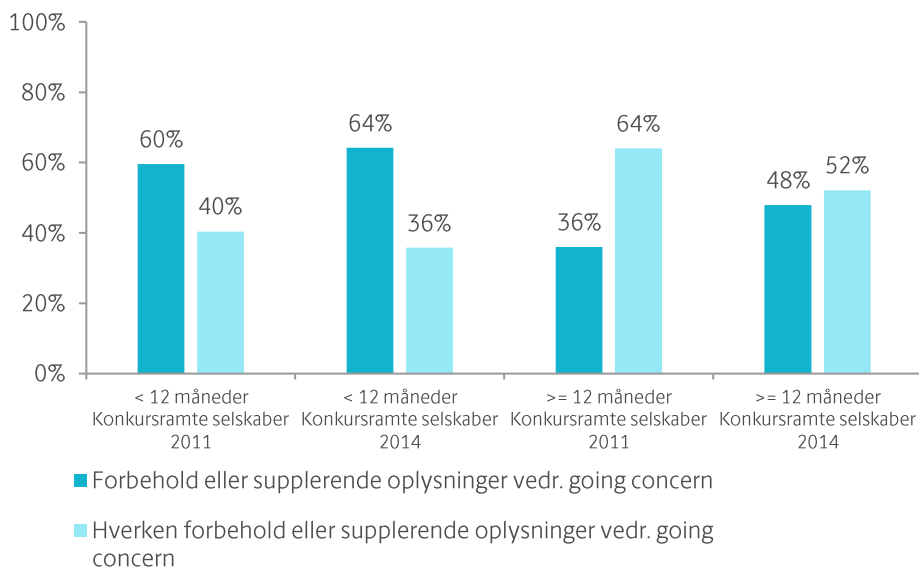
- **Tab af nøglepersoner i ledelsen uden genansættelse**
- **Tab af større marked, franchise, licens eller hovedleverandør**
- **Arbejdskonflikter eller mangel på vigtige leverancer**

Andre forhold

- **Manglende opfyldelse af kapitalkrav eller andre lovmæssige krav**
- **Verserende retssager eller tilsynssager mod virksomheden, der, hvis de lykkes, kan resultere i krav, der sandsynligvis ikke vil blive honoreret**
- **Ændringer i lovgivning eller forvaltning, der forventes at påvirke virksomheden negativt.**

⁵ Kilde: International revisionsstandard ISA 570.

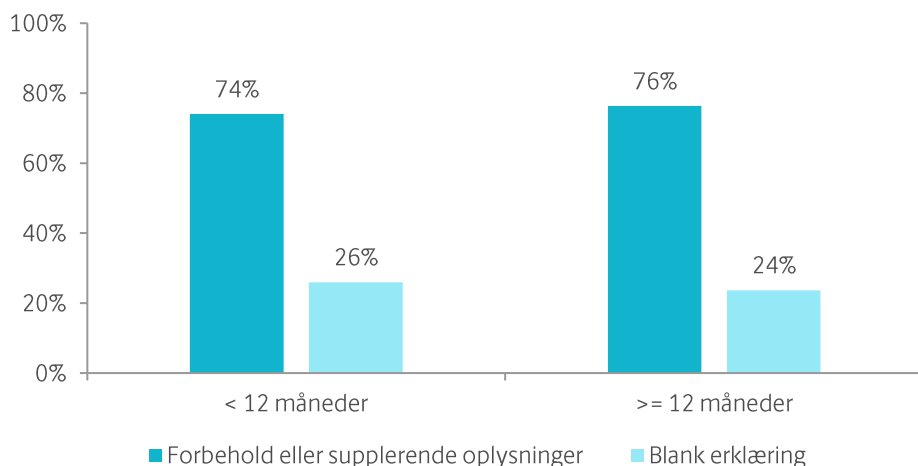
Figur 3
Anmærkninger om virksomhedens fortsatte drift i forhold til konkurstidspunkt, 2011 og 2014

Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm samt yderligere data indsamlet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Ser man på det samlede omfang af revisorforbehold eller supplerende oplysninger om fortsat drift og revisorforbehold og supplerende oplysninger om andet end fortsat drift, vokser andelen af konkursramte selskaber med revisoranmærkninger yderligere (se figur 4). Tre ud af fire (74 pct.) af de virksomheder, der gik konkurs inden for ét år efter balance-datoen, havde således en anmærkning fra revisor om fortsat drift eller andre forhold. Kun 26 pct. havde en såkaldt "blank" erklæring.

Figur 4
Samlet omfang af revisoranmærkninger i forhold til konkurstidspunkt

Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm samt yderligere data indsamlet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Revisor giver flere anmærkninger om fortsat drift

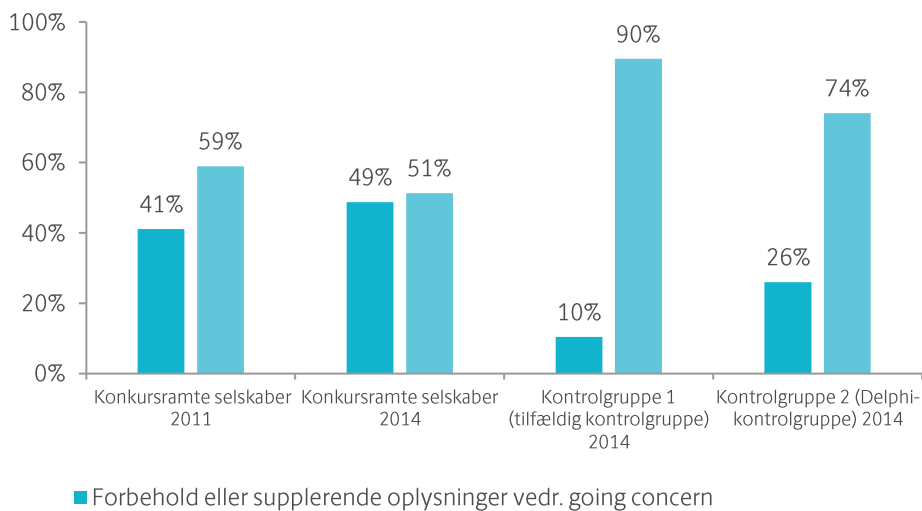
Et af undersøgelsens formål er at undersøge, om der er sket en udvikling i andelen af forbehold og supplerende oplysninger i forhold til undersøgelsen fra 2012, der omfattede årsregnskaber for 500 aktie- og anpartsselskaber, der gik konkurs i 2011.

Som det fremgår af figur 5, er der sket en stigning fra 2011 til 2014 i andelen af konkursramte selskaber, hvor revisor enten har taget et forbehold eller givet supplerende oplysninger vedrørende fortsat drift. Mens 41 pct. af alle virksomheder, der gik konkurs i 2011, havde et forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende fortsat drift, var det tilsvarende tal steget til 49 pct. i 2014 – en stigning på otte pct. point.

Ser man på kontrolgruppe 1, som afspejler et tilfældigt udvalg af aktive virksomheder, er det blot 10 pct. af virksomhederne, der har fået et forbehold eller supplerende oplysninger vedrørende fortsat drift i deres årsregnskab. I kontrolgruppe 2, som afspejler et udvalg af virksomheder, der på en række parametre "matcher" de selskaber, der indgår i stikprøven af konkursramte selskaber - bortset fra, at selskaberne altså ikke er gået konkurs - er det 26 pct. af virksomhederne, der har fået et forbehold eller supplerende oplysninger om fortsat drift.

Dette viser, at revisorerne generelt er ret præcise i deres vurdering af, hvilke virksomheder der er i risiko for at gå konkurs.

Figur 5
Andel af konkursramte selskaber med et forbehold eller supplerende oplysninger om problemer med fortsat drift, 2011 og 2014 samt kontrolgruppe 1 og 2

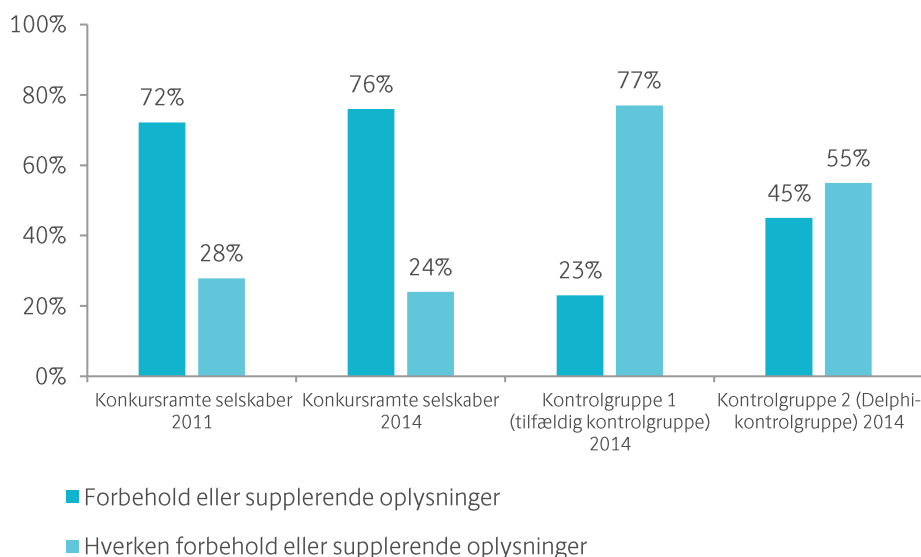

Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014, samt to kontrolgrupper. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm samt yderligere data indsamlet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Også når man ser på udviklingen fra 2011 til 2014 i det samlede omfang af forbehold og supplerende oplysninger (både fortsat drift og andre typer af forbehold og supplerende oplysninger), tegner der sig en tydelig tendens (se figur 6).

Andelen af konkursramte virksomheder, der enten har et forbehold eller supplerende oplysninger i erklæringen på årsregnskabet, er således steget med fire pct. point fra 72 pct. i 2011 til 76 pct. i 2014. Tilsvarende er andelen af konkursramte selskaber, der hverken har et forbehold eller supplerende oplysninger, faldet fra 28 pct. i 2011 til 24 pct. i 2014. Der er med andre ord en mindre andel konkursramte virksomheder, der har fået en "blank" erklæring i 2014 sammenlignet med 2011. Til sammenligning har 77 pct. af virksomhederne i kontrolgruppe 1 og 55 pct. i kontrolgruppe 2 hverken et forbehold eller supplerende oplysninger og dermed altså en "blank" erklæring på årsregnskabet.

Figur 6
Andel af konkursramte selskaber, hvor der er et revisorforbehold eller supplerende oplysninger – både om fortsat drift og andre typer forbehold/supplerende oplysninger, 2011 og 2014 samt kontrolgruppe 1 og 2

Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014, samt to kontrolgrupper. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm samt yderligere data indsamlet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Konkursramte virksomheder har flere ulovlige aktionærlån

Et af de forhold, som udløser supplerende oplysninger fra revisor i erklæringen på årsregnskabet, er, når ledelsen eller andre nærtstående parter har optaget et ulovligt lån i selskabet – også kaldet ulovligt aktionærlån eller kapitalejerlån. Når ledelsen eller andre nærtstående parter ulovligt trækker penge ud af et selskab, forringer det kreditorers, investorer og myndigheders mulighed for at få deres penge retur i tilfælde af, at selskabet går konkurs. Er der optaget ulovlige lån i selskabet, har revisor pligt til at gøre opmærksom på det i form af at give supplerende oplysninger i erklæringen på årsregnskabet, hvis der er tale om revision eller udvidet gennemgang⁶.

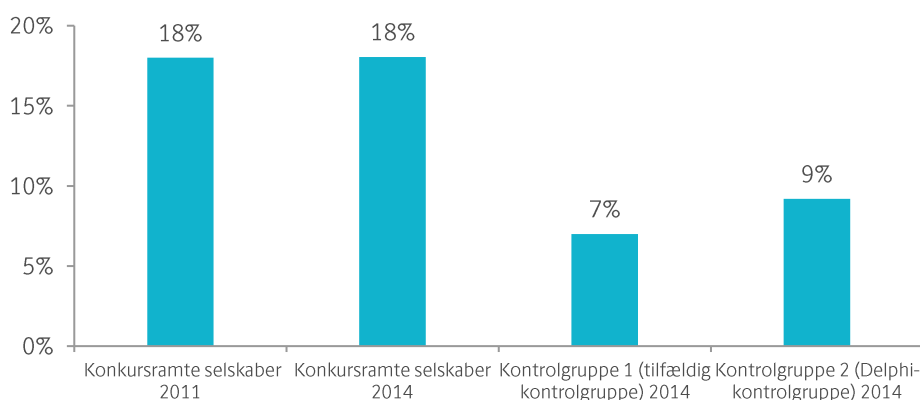
Som det fremgår af figur 7, er der tilsyneladende en sammenhæng mellem, om selskabet er konkursramt, og hvorvidt der er optaget ulovlige lån i selskabet eller ej. Blandt de konkursramte selskaber i undersøgelsen er der således næsten tre gange så stor en andel selskaber (18 pct.), hvor revisor har givet supplerende oplysninger om et ulovligt aktionærlån, som blandt kontrolgruppe 1 (7 pct.), som er en tilfældigt udvalgt gruppe selskaber. I

⁶ Se evt. afsnittet 'Ulovlige aktionærlån'

kontrolgruppe 2, som er gruppen af selskaber, der ligner gruppen af konkursramte selskaber uden af være gået konkurs, er andelen af selskaber med et ulovligt lån halvt så stor (ni pct.) i forhold til 18 pct. Blandt de konkursramte.

Der kan være flere mulige årsager til, at en relativt stor andel konkursramte selskaber har haft et ulovligt lån. En af de mulige årsager kan være en presset økonomi hos selskaberne og ejerne. Det kan også tænkes, at ejerne har forsøgt at tømme selskabet for likvide midler, inden konkursen indtræffer. Ofte er lånet formentlig optaget, uden at ejerne har været klar over, at det var ulovligt. Uanset hvad, peger resultatet på, at et ulovligt lån kan være et faresignal i forhold til risikoen for konkurs.

Figur 7
Revisoranmærkninger om ulovlige kapitalejerlån i årsregnskabet, 2011 og 2014 samt kontrolgruppe 1 og 2

Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014, samt to kontrolgrupper. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm samt yderligere data indsamlet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

Revisors konklusioner

Når revisor har revideret et årsregnskab, har udført en udvidet gennemgang eller et review af årsregnskabet, skal revisor på baggrund af sine iagttagelser udtrykke en konklusion om årsregnskabet i sin erklæring. Revisor udtrykker en 'konklusion uden forbehold', hvis revisor vurderer, at årsregnskabet giver et retvisende billede. 'Konklusion med forbehold' bruges, hvis revisor vurderer, at årsregnskabet, bortset fra et eller flere enkeltstående forhold, giver et retvisende billede. Det vil sige, at læserne kan stole på, at årsregnskabet er retvisende.

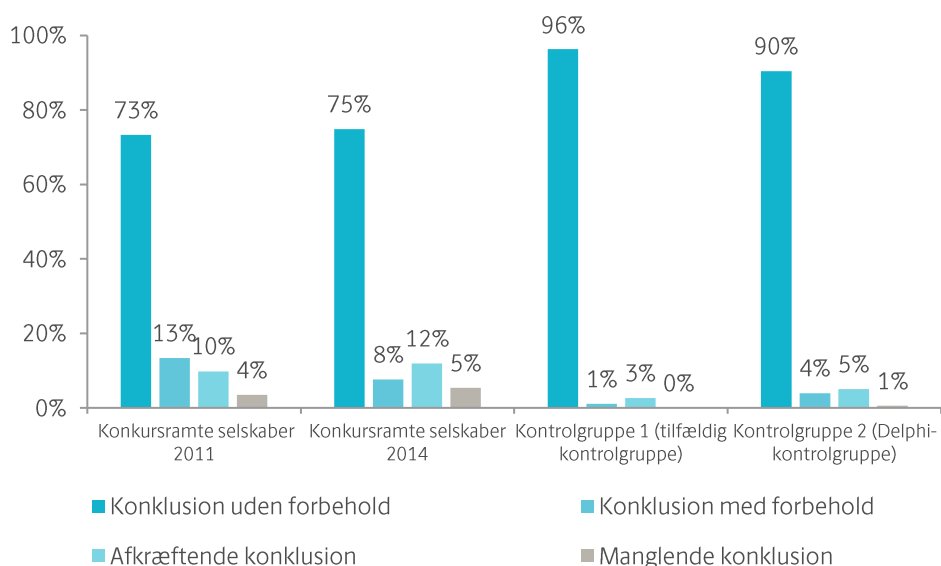
I nogle tilfælde kan årsregnskabet være så forkert eller mangelfuldt, at revisor må konkludere, at årsregnskabet i sin helhed *ikke* er retvisende. Dette kaldes en 'afkræftende kon-

klusion'. I sjældne tilfælde vil revisor være helt ude af stand til at vurdere, om oplysningerne i årsregnskabet er rigtige. Det kan fx ske, hvis revisor ikke kan få adgang til de oplysninger, som er nødvendige for at kunne udtrykke en konklusion om årsregnskabet. I disse tilfælde må revisor skrive i sin erklæring, at det ikke har været muligt at konkludere, om årsregnskabet giver et retvisende billede eller ej. Dette kaldes for en 'manglende konklusion'. Hvis revisor udtrykker en afkræftende konklusion, er årsregnskabet reelt uegnet som beslutningsgrundlag. Hvis revisor udtrykker en manglende konklusion, kan revisor ikke bekræfte, at årsregnskabet er egnet som beslutningsgrundlag.

Som det fremgår af figur 8, afgiver revisor væsentligt flere konklusioner med forbehold og afkræftende eller manglende konklusioner i de konkursramte selskaber til sammenligning med kontrolgruppe 1 og 2. Således har revisor i 25 pct. af de konkursramte selskaber, der gik konkurs i 2014, udtrykt enten en konklusion med forbehold, en afkræftende konklusion eller en manglende konklusion. Til sammenligning er dette sammenlagt kun sket i fire pct. af selskaberne i kontrolgruppe 1 og 10 pct. af selskaberne i kontrolgruppe 2. Yderligere er andelen af konklusioner uden revisorforbehold helt forventeligt betydeligt højere i selskaberne i kontrolgruppe 1 i forhold til de konkursramte selskaber.

Resultatet tyder på, at der er en forholdsvis klar sammenhæng mellem, hvilken type konklusion revisor udtrykker i årsregnskabet og selskabets generelle sundhedstilstand.

Figur 8
Revisors konklusioner, 2011 og 2014 samt kontrolgruppe 1 og 2

Kilde: Stikprøve blandt 500 danske aktie-, anparts-, iværksætter- og partnerselskaber, der gik konkurs i 2014, samt to kontrolgrupper. Data indhentet fra Experian og bearbejdet af FSR – danske revisorer og Beierholm samt yderligere data indsamlet af FSR – danske revisorer og Beierholm.

BILAG

Revisors ansvar i forhold til vurdering af fortsat drift

Ifølge de internationale revisionsstandarder (ISA 570), der også gælder i Danmark, skal revisor tage stilling til den daglige ledelses vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Ved sin stillingtagen til den daglige ledelses vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften skal revisor dække den samme periode, som den daglige ledelse har anvendt ved udførelsen af sin vurdering, som krævet i den relevante regnskabsmæssige begrebsramme (fx årsregnskabsloven).

Hvis den daglige ledelses vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften dækker en periode på mindre end 12 måneder efter balancedagen, skal revisor anmode den daglige ledelse om at forlænge vurderingsperioden til mindst 12 måneder efter balancedagen.

Ved sin stillingtagen til den daglige ledelses vurdering skal revisor overveje, om den daglige ledelses vurdering omfatter al relevant information, som revisor er bekendt med som følge af revisionen.

Revisor skal desuden forespørge ledelsen, om den har kendskab til begivenheder eller forhold ud over de 12 måneder efter balancedagen, der kan rejse betydelig tvivl om virksomhedens muligheder for at fortsætte driften.

Hvis der konstateres begivenheder eller forhold, der kan rejse betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at fastslå, om der er væsentlig usikkerhed eller ej ved at udføre yderligere revisionshandlinger.

Ledelsens ansvar

Det er ledelsens ansvar at aflægge årsrapporten, og det er ledelsen, der i første omgang skal foretage en vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften. Årsrapporten skal udarbejdes under forudsætning affortsat drift, medmindre en konkurs truer, eller ledelsen har til hensigt at bringe virksomhedens aktiviteter til ophør.

Revisor skal foretage en vurdering af ledelsens forudsætning for fortsat drift. Revisor gennemgår og vurderer den dokumentation, som ledelsen har anvendt som grundlag i sin forudsætning for fortsat drift.

Vurderingen affortsat drift skal som minimum dække en 12 måneders periode fra balancedatoen. Hvis en virksomhed fx har balancedag 31. december 2015, skal vurderingen bygges på fortsat drift i hele 2016 indtil næste balancedag 31. december 2016. Revisor skal tage stilling til ledelsens vurdering og komme med sin konklusion på årsregnskabet. Revisors vurdering er baseret på et øjebliksbillede, og forudsætningerne for revisors konklusion kan hurtigt ændre sig. Det kan fx være tilfældet, hvis renten pludseligt stiger markant og dermed påvirker værdiansættelsen af ejendomme og andre aktiver. Dette indebærer

dog ikke nødvendigvis, at revisors vurdering var forkert på det tidspunkt, hvor den blev foretaget.

Revisors forbehold og supplerende oplysninger

Revisor skal tage et forbehold, hvis der er væsentlige oplysninger i årsregnskabet, som ikke giver et retvisende billede, fx ledelsens forudsætning for fortsat drift, eller hvis der mangler lovpligtige oplysninger i årsregnskabet.

Hvis revisor vurderer, at der er usikkerhed om, hvorvidt virksomheden kan fortsætte driften i yderligere ét år, og denne usikkerhed ikke er beskrevet i årsregnskabet, eller revisor er uenig med ledelsen i vurderingen, skal revisor tage et forbehold for fortsat drift – også kaldet going concern.

Revisor skal give supplerende oplysninger, hvis revisor er enig i det, som er beskrevet i årsregnskabet, men ønsker at gøre opmærksom på forhold i årsregnskabet, som regnskabslæserne skal være opmærksomme på.

Der er en lang række forhold og begivenheder, der kan føre til, at revisor giver supplerende oplysninger i sin erklæring. Revisor skal blandt andet give supplerende oplysninger, hvis revisor:

- Finder det nødvendigt at fremhæve væsentlige forhold, der vedrører fortsat drift-problemer. Det kan fx være, at en vigtig kassekredit udløber, eller at virksomheden har tabt sin egenkapital.
- Finder det nødvendigt at omtale andre betydelige usikkerheder, som kan påvirke årsregnskabet.
- Finder, at lovgivningen om bogføring og opbevaring af regnskabsmateriale ikke er overholdt.
- Har begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar. Det kan fx være, hvis der er optaget et ulovligt aktionærlån.

Ulovlige aktionærlån

Ifølge selskabsloven er det ulovligt at låne penge af sit eget selskab. Revisor skal i henhold til erklæringsbekendtgørelsen give supplerende oplysninger i erklæringen på årsregnskabet, hvis revisor konstaterer ulovlige lån i selskabet. Det er altså revisor, der med supplerende oplysninger på årsregnskabet informerer regnskabsbrugerne og herunder Erhvervsstyrelsen, om der er eller har været ulovlige lån i selskabet. Dette gælder dog ikke, når revisor yder anden form for bistand end revision eller udvidet gennemgang, fx i form af review eller assistance.